

คู่มือในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การจัดตั้ง/ร่วมทุนและกำกับดูแลบริษัทในเครือ ของรัฐวิสาหกิจ

เพื่อให้การกำกับดูแลบริษัทในเครือเป็นไปอย่างเหมาะสมและเป็นมาตรฐาน คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2550 เห็นชอบหลักเกณฑ์การจัดตั้งและร่วมทุนและกำกับดูแลบริษัทในเครือของรัฐวิสาหกิจ ตามมติคณะกรรมการกำกับนโยบายด้านรัฐวิสาหกิจ (กนร.) ครั้งที่ 1/2550 วันที่ 8 พฤศจิกายน 2550 ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง/ร่วมทุนและกำกับดูแลบริษัทในเครือ โดยให้ใช้บังคับกับรัฐวิสาหกิจทุกแห่ง ยกเว้นรัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน ดังนี้

คำอธิบาย:

- (ก) หลักเกณฑ์การจัดตั้ง/ร่วมทุนและกำกับดูแลบริษัทในเครือใช้บังคับกับรัฐวิสาหกิจทั้งหมด รวมถึง รัฐวิสาหกิจที่ได้รับยกเว้นกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่ใช้กับรัฐวิสาหกิจทั่วไป ทั้งนี้ ไม่ใช้บังคับกับรัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน
- (ข) “รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า รัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502
- (ค) “บริษัทในเครือ” หมายความว่า บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนที่รัฐวิสาหกิจ มีทุนเกินกว่าร้อยละ 25

1. หลักเกณฑ์การจัดตั้ง/ร่วมทุนในบริษัทในเครือ

1) การจัดตั้ง/ร่วมทุนต้องเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกฎหมายจัดตั้งของรัฐวิสาหกิจ

2) บริษัทในเครือต้องไม่ดำเนินกิจการที่เป็นภารกิจหลักของรัฐวิสาหกิจแม่ ยกเว้น การจัดตั้ง/ร่วมทุนในบริษัทในเครือของรัฐวิสาหกิจที่มีลักษณะดังนี้

- (1) รัฐวิสาหกิจที่มีปัญหาด้านการเงินและมีความจำเป็นต้องปรับโครงสร้างกิจการ เพื่อให้เกิดความเป็นไปได้ในการเพิ่มประสิทธิภาพ
- (2) รัฐวิสาหกิจต้องการขยายธุรกิจสู่ตลาดต่างประเทศ เพื่อนำความเชี่ยวชาญไปสร้างรายได้เพิ่มเติมในต่างประเทศ
- (3) รัฐวิสาหกิจมีความจำเป็นต้องลงทุนจำนวนมาก เพื่อจัดหาเทคโนโลยีหรือต้องการความเชี่ยวชาญในการดำเนินธุรกิจ
- 3) บริษัทในเครือต้องดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับภารกิจหลักของรัฐวิสาหกิจแม่
- 4) บริษัทในเครือต้องไม่มีอำนาจผูกขาดและสิทธิพิเศษของรัฐวิสาหกิจแม่
- 5) บริษัทในเครือต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีสาธารณูปโภค
- 6) บริษัทในเครือต้องไม่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการผลิตสินค้า หรือบริการที่มีผลเสียต่อสุขภาพ อนามัย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

2. การพิจารณาการจัดตั้ง/ร่วมทุนในบริษัทในเครือ

- 1) ขั้นตอนการพิจารณา

รัฐวิสาหกิจพิจารณาว่าการจัดตั้ง/ร่วมทุนในบริษัทในเครือผ่านหลักเกณฑ์ตามข้อ 1 และจัดตั้งข้อเสนอในการจัดตั้ง/ร่วมทุนในบริษัทในเครือเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาตามขั้นตอนปฏิบัติต่อไป

2) ข้อมูลประกอบการพิจารณา

2.1) ผลการศึกษา

- (1) ความจำเป็นในการจัดตั้งบริษัทในเครือ
- (2) ผลกระทบจากการจัดตั้งบริษัทในเครือที่เกี่ยวข้องกับสภาพอุตสาหกรรม

เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2.2) แผนการดำเนินงาน

- (1) ขั้นตอนและกำหนดเวลาในการจัดตั้ง/ร่วมทุนในบริษัทในเครือ
- (2) รายละเอียดเกี่ยวกับการประกอบกิจการของบริษัทในเครือ
- (3) การกำหนดกิจการที่จะโอนให้กับบริษัทในเครือจากรัฐวิสาหกิจแม่ ในกรณีที่บริษัทในเครือดำเนินกิจการที่รัฐวิสาหกิจแม่ดำเนินการอยู่
- (4) แผนการโอนถ่ายพนักงานและโครงสร้างอัตรากำลังของบริษัทในเครือและรัฐวิสาหกิจภายหลังการจัดตั้ง
- (5) โครงสร้างผู้บริหาร และองค์ประกอบคณะกรรมการ
- (6) โครงสร้างอัตราค่าตอบแทนของกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน
- (7) รายชื่อผู้ถือหุ้น ทุนจดทะเบียน และแหล่งที่มาของเงินทุน

3) ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงและ/หรือเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ของกิจการจากที่ได้รับอนุมัติในการจัดตั้ง/ร่วมทุนในบริษัทในเครือ จะต้องขอความเห็นชอบตามขั้นตอนการขออนุมัติการจัดตั้ง/ร่วมทุน ทั้งนี้ การพิจารณาการจัดตั้ง/ร่วมทุนในบริษัทในเครือตามข้อ 2 ไม่ใช่บังคับกับรัฐวิสาหกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เข้าร่วมทุนในบริษัทในเครือที่ไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ

คำอธิบาย:

- (ก) รัฐวิสาหกิจแม่จะต้องเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาการจัดตั้ง/ร่วมทุนในบริษัทในเครือของรัฐวิสาหกิจ หากการร่วมทุนมีรัฐวิสาหกิจแม่ร่วมถือหุ้นเกินกว่า 1 แห่ง ให้รัฐวิสาหกิจแม่ที่มีสัดส่วนของทุนที่สูงที่สุดเป็นผู้เสนอ
- (ข) รัฐวิสาหกิจจะต้องพิจารณาว่าการจัดตั้ง/ร่วมทุนเป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดตั้ง/ร่วมทุนในบริษัทในเครือตาม 1. และจัดเตรียมข้อมูลเพื่อพิจารณาให้ครบถ้วนก่อนการนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา
- (ค) “รัฐวิสาหกิจแม่” หมายความว่า รัฐวิสาหกิจที่ส่วนราชการมีทุนหรือถือหุ้นโดยตรง
- (ง) การจัดตั้ง/ร่วมทุนในบริษัทในเครือของรัฐวิสาหกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์
 - ในกรณีที่บริษัทในเครือเป็นรัฐวิสาหกิจ — ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา
 - ในกรณีที่บริษัทในเครือไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ — ไม่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

- (จ) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2550 ให้ฝ่ายเลขานุการ กนร. รับข้อสังเกตเพิ่มเติมของสำนักงาน ก.พ.ร. (คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเฉพาะกิจเกี่ยวกับการกำหนดหลักการจัดและพัฒนาโครงสร้างระบบราชการ) ที่เห็นควรให้มีการจัดตั้งหน่วยงานภายในสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่กลั่นกรองเรื่องจัดตั้งบริษัทในเครือของรัฐวิสาหกิจไปพิจารณา

ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2551 รับทราบผลการประชุม กนร. ครั้งที่ 1/2551 เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2551 โดยให้ สคร. ในฐานะฝ่ายเลขานุการ กนร. ทำหน้าที่กลั่นกรองเรื่องจัดตั้งบริษัทในเครือของรัฐวิสาหกิจตามหลักเกณฑ์การจัดตั้ง/ร่วมทุนและกำกับดูแลบริษัทในเครือของรัฐวิสาหกิจก่อนนำเสนอ กนร. ต่อไป

3. การกำกับดูแลบริษัทในเครือ

- 1) การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่ใช้บังคับกับรัฐวิสาหกิจทั่วไป
 - (1) บริษัทในเครือที่เป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นใหม่ต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่ใช้กับรัฐวิสาหกิจทั่วไปทั้งหมด ยกเว้น
 - ก. กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับการประเมินผล
 - ข. กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับโครงสร้างอัตราค่าจ้างทั้งนี้ ในกรณีที่รัฐวิสาหกิจจัดตั้งบริษัทในเครือที่เป็นรัฐวิสาหกิจในต่างประเทศตามนโยบายภาครัฐ รัฐวิสาหกิจสามารถเสนอการขอยกเว้นกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่ใช้กับรัฐวิสาหกิจทั่วไปให้แก่บริษัทในเครือเป็นเรื่อง ๆ ไป พร้อมทั้งให้เหตุผลในการยกเว้นดังกล่าว
 - (2) บริษัทในเครือที่เป็นรัฐวิสาหกิจที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ได้รับการยกเว้นดังเดิม

คำอธิบาย:

- (ก) บริษัทในเครือที่จัดตั้งขึ้นใหม่ (ในกรณีที่เป็นรัฐวิสาหกิจ) จะต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่ใช้กับรัฐวิสาหกิจทั่วไปทั้งหมด และได้ยกเว้นตามข้างต้นเท่านั้น ทั้งนี้ ให้รวมถึงบริษัทในเครือที่จัดตั้งขึ้นใหม่ของรัฐวิสาหกิจแม้ที่มีมติคณะรัฐมนตรีให้ยกเว้นกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่ใช้กับรัฐวิสาหกิจทั่วไปทั้งหมดแก่บริษัทในเครือในอดีตด้วย
- (ข) บริษัทในเครือที่เป็นรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งไปแล้วให้ได้รับการยกเว้นดังเดิม อย่างไรก็ตาม คณะรัฐมนตรีมีข้อสังเกตเพิ่มเติมให้บทวนการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรี ที่ใช้กับรัฐวิสาหกิจทั่วไปของบริษัทในเครือที่จัดตั้งไปแล้ว ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาและจะแจ้งรัฐวิสาหกิจเพื่อทราบต่อไป

2) รายงานของบริษัทในเครือที่จะต้องจัดส่งให้กระทรวงการคลัง

- (1) บริษัทในเครือที่เป็นรัฐวิสาหกิจ (ตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502) ให้

ก. ส่งรายงานผลประกอบการเป็นรายไตรมาส

ข. ส่งรายละเอียดของกรรมการและผู้บริหารเป็นรายปี และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง

ค. ส่งรายละเอียดคำตอบแทน เบี้ยประชุม และสวัสดิการของกรรมการ และผู้บริหารเป็นรายปีและทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง

ง. ส่งวาระการประชุมผู้ถือหุ้นและบันทึกรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นทุกครั้งที่มีการประชุมผู้ถือหุ้น

(2) บริษัทในเครือที่ไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ (บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่รัฐวิสาหกิจถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 25 แต่ไม่เป็นรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณพ.ศ. 2502) ให้ส่งรายงานผลประกอบการเป็นรายปี

คำอธิบาย: การจัดส่งข้อมูลของบริษัทในเครือ

(ก) ให้รัฐวิสาหกิจแม่เป็นผู้จัดส่งข้อมูลให้แก่สำนักคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) หากบริษัทในเครือมีรัฐวิสาหกิจแม่ร่วมถือหุ้นเกินกว่า 1 แห่ง ให้รัฐวิสาหกิจมาที่มีสัดส่วนของทุนที่สูงที่สุดเป็นผู้จัดส่งข้อมูล

(ข) ข้อมูลของบริษัทในเครือเบื้องต้นที่ต้องจัดส่งในครั้งแรก ภายในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2551

- 1) รายชื่อบริษัทในเครือทั้งหมด รวมถึงบริษัทในเครือของบริษัทที่บริษัทในเครือที่เป็นรัฐวิสาหกิจของรัฐวิสาหกิจแม่ นั้น ทั้งนี้ ให้แยกกว่าบริษัทในเครือแห่งใดเป็นรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502
- 2) รายละเอียดการประกอบกิจการของบริษัทในเครือ
- 3) รายชื่อผู้ถือหุ้นและสัดส่วนการถือหุ้นในบริษัทในเครือ
- 4) โครงสร้างผู้บริหาร องค์ประกอบกรรมการ และจำนวนพนักงาน
- 5) รายชื่อกรรมการและผู้บริหาร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2550 รวมทั้ง รายละเอียดคำตอบแทน เบี้ยประชุม และสวัสดิการของกรรมการและผู้บริหาร ทั้งนี้ ให้แสดงหมายเหตุว่ากรรมการและผู้บริหารบริษัทในเครือท่านใดดำรงตำแหน่งกรรมการและผู้บริหารในรัฐวิสาหกิจแม่ด้วย
- 6) ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน 3 ปีบัญชีย้อนหลัง (ปี 2548 ถึง ปี 2550)
- 7) กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่ใช้กับรัฐวิสาหกิจทั่วไปที่บริษัทในเครือแต่ละแห่งได้รับการยกเว้น

(ค) ข้อมูลของบริษัทในเครือที่ต้องจัดส่งอย่างต่อเนื่อง

- 1) ผลประกอบการและฐานะทางการเงินรายไตรมาส/รายปี-ภายใน 60 วันหลังสิ้นไตรมาสสิ้นปี ทั้งนี้ ให้รวมถึงจำนวนพนักงานด้วย โดยให้เริ่มต้นตั้งแต่สิ้น 31 ธันวาคม 2550
- 2) ข้อมูลกรรมการและผู้บริหารรายปีและทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง-ภายใน 30 วันจากสิ้นบัญชีและเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง
- 3) ข้อมูลคำตอบแทนกรรมการและผู้บริหารรายปีและทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง-ภายใน 30 วันจากสิ้นปีบัญชีและเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง
- 4) วาระการประชุมผู้ถือหุ้นและบันทึกรายงานการประชุมผู้ถือหุ้นทุกครั้งที่มีการประชุมผู้ถือหุ้น - ภายใน 30 วันหลังจากมีการประชุมผู้ถือหุ้น